

Just Now

*a toolbox
for teaching
human rights*

Ekologija i zaštita životne sredine

Set kartica JustNow

Projekt “JustNow – Alati za poučavanje o ljudskim pravima” usmjeren je na razvoj metodičko-didaktičkih materijala koji se odnose na obrazovanje o ljudskim pravima, u kombinaciji sa simulacijskim igrama i učenjem o raznolikosti u neformalnom i formalnom obrazovnom radu s mladima.

Ovaj set kartica usredotočen je na zaštitu okoliša i globalni klimatski aktivizam te obrađuje ključne prekretnice, vodeće ličnosti, događaje, zakone i organizacije. Kartice se mogu koristiti u nastavi povijesti ili građanskog obrazovanja, kao i u drugim neformalnim obrazovnim okruženjima. Savjetuje se nastavnicima da dopune kartice lokalnim (povijesnim) primjerima.

Kartice su napravljene pomoću slika i informacija s interneta, s izvorima navedenim na poledini kartica. Kartice su osmišljene isključivo za neprofitne obrazovne svrhe i upotrebu u učionicama ili u neformalnim obrazovnim okruženjima.

Autori: Projektni tim JustNow

Sadržaj ovih materijala ne odražava službeno mišljenje Europske unije. Odgovornost za informacije i stavove izražene u materijalima u potpunosti leži na autoru(ima).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ekologija i zaštita životne sredine

Pregled kategorija

Ključni pojmovi i koncepti

Definicije ključnih pojmova u području zaštite okoliša

Skandali i katastrofe

Slučajevi i primjeri katastrofa i skandala vezanih uz klimatske promjene

Kultura

Umjetnost i filmovi koji istražuju temu zaštite okoliša

Zakoni i sporazumi

Zakoni, sporazumi, konferencije o klimatskim promjenama

Organizacije

Važne organizacije koje se bave aktivizmom vezanim uz klimatske promjene

Akcije

Radnje i rješenja koje pridonose suzbijanju klimatskih promjena

Istaknuti pojedinci

Istaknuti ekolozi, aktivisti, znanstvenici

Pregled svih kartica o 'Zaštiti okoliša'

Ključni pojmovi i koncepti	Istaknuti pojedinci	Kultura	Zakoni i sporazumi	Skandali i katastrofe	Organizacije	Akcije
Globalno zatopljenje	Greta Thunberg	"Neugodna istina" documentarni film	Konvencija UN-a o klimatskim promjenama	#ExxonKnew	Greenpeace	Sekvestracija ugljika
Kimatske promjene	Rachel Carson	Film Ne gledaj gore	Kyotski protokol	Climategate	Svjetska organizacija za zaštitu prirode	Opća deklaracija o pravima Majke Zemlje
Izumiranje životnjsih vrsta	Winona LaDuke	Soylent Green	Pariški sporazum	Skandal s emisijom Volkswagen Dizel motora	Zero Hour	Postanite vegetarijanac/ vegan
Staklenički plinovi	Henry David Thoreau	2040	Intergovernmental Panel on Climate Change	Poplave u Pakistanu	Climate Action Network	#nofuturenochildren
Zakiseljavanje oceana	Chico Mendes	Proročanstvo Cree Indijanaca	Povelja modne industrije	Šumski požari	Earth Justice	"3Rs" (reduce, reuse and recycle)
Politika zaštite okoliša	Jane Goodall	"Ne vjerujem u globalno zatopljenje" Banksy	Europski zakon o klimi	Poremećaj kolapsa kolonija	Fairtrade International	Smanjenje vašeg ugljičnog otiska
Environmentalizam	David Attenborough	Ekoficija	COP26 i Glasgowski klimatski pakt	Pandemija u vrijeme klimatskih promjena	Client Earth	Dan planeta Zemlje

THE CLIMATE IS
CHANGING

SO SHOULD WE!

#ACTNOW

Kyoto protokol 1997.

Protokol iz Kyota, uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime, međunarodni je ugovor čiji je cilj smanjiti emisiju stakleničkih plinova koji doprinose globalnom zatopljenju. Bio je to prvi veliki međunarodni napor za usporavanje globalnih klimatskih promjena, nazvan po japanskom gradu u kojem je usvojen 11. prosinca 1997. Protokol je stupio na snagu kao međunarodni zakon 16. veljače 2005.

Protokol je obvezujući samo za 37 industrijaliziranih zemalja i država EU-a. EU se, primjerice, obvezala smanjiti emisije za 8%, SAD za 7% i Kanada za 6% do 2012. godine. Od više od 100 zemalja u razvoju, uključujući Kinu i Indiju, samo je zatraženo dobrovoljno pridržavanje protokola. Zemlje u razvoju sudjelovale su ulaganjem u projekte namijenjene smanjenju emisija u svojim zemljama. Za to su nagrađene ugljičnim kreditima koje su mogli prodati razvijenim zemljama koje bi, prema ugovoru, bile kažnjene u slučaju veće emisije.

Od 1997. godine 191 država potpisala je ugovor. Japan, Novi Zeland i Rusija napustili su ga nakon pokušaja postizanja prvog kruga ciljeva, SAD nikad nije ratificirao sporazum, a neke zemlje, poput Kanade, povukle su se iz njega kasnije.

Don't
Look **UP**

Ne gledaj gore 2021.

"Imamo točno 6 mjeseci, 10 dana, 2 sata, 11 minuta i 41 sekundu prije no što se komet dvostruko veći od Chicxuluba probije kroz našu atmosferu i uništi sav život na Zemlji." – Kate Dibiasky

Ne gledaj gore mračna je ekološka komedija koju je napisao i režirao dobitnik Oscara Adam McKay i u kojoj glume Jennifer Lawrence, Leonardo DiCaprio, Cate Blanchett i Meryl Streep (da spomenemo samo neke). Priča je to o dvoje astronoma koji nemaju izbora do otići na veliku medijsku turneju kako bi upozorili čovječanstvo na približavanje kometa (metafora za klimatsku krizu) koji će uništiti planet Zemlju.

"Film Ne gledaj gore je satira. Ali govoreći kao klimatski znanstvenik koji radi sve što može kako bi probudio ljude i izbjegao uništenje planeta - to je također najprecizniji film o zastrašujućem nereagiranju društva na klimatski slom koji sam ikad vidio." (Peter Kalmus je klimatolog i autor knjige Being the Change: Live Well and Spark a Climate Revolution: www.theguardian.com/commentisfree/2021/dec/29/climate-scientist-dont-look-up-madness)

GREENPEACE®

Izvor fotografije: Roberta F., Greenpeaceov brod Arctic Sunrise u Rijeci CC BY-SA 3.0, Wikimedia Commons
Tekst: www.greenpeace.org/canada/en/about-us/the-greenpeace-fleet/

Greenpeace

1971.

Greenpeace je najveća organizacija za zaštitu okoliša i globalna mreža kampanja u svijetu, s međunarodnim članstvom od preko 3 milijuna i uredima u više od 40 zemalja. Osnovani su je 1971. u Kanadi dvoje američka ekologa, Dorothy i Irving Stowe.

Više od 50 godina aktivisti Greenpeacea “brane prirodni svijet i promiču mir istražujući, razotkrivajući i suočavajući se sa zlostavljanjem okoliša, zalažući se za ekološki odgovorna rješenja i zalažući se za prava i dobrobit svih ljudi.”

“Želimo živjeti na zdravom, mirnom planetu. Planetu na kojem bujaju šume, oceani su puni života i gdje nekoć ugrožene životinje sigurno lutaju. Gdje se kvaliteta našeg života mjeri odnosima, a ne stvarima. Gdje je naša hrana ukusna, hranjiva i uzgojena s ljubavlju. Gdje je zrak koji udišemo svjež i čist. Gdje je naša energija čista poput planinskog potoka. Gdje svatko ima sigurnost, dostojanstvo i radost koju svi zaslužujemo. Sve je moguće. Ne možemo to učiniti sami, ali ne sumnjajte: možemo to učiniti zajedno.”

(www.greenpeace.org/international/explore/about/about-us/)

Skandal s emisijom Volkswagen dizel motora 2015.

U rujnu 2015. dionice Volkswagena pale su 40% u samo dva dana. Razlog je kolokvijalno nazvan "Dieselgate", a uključivao je takozvane "defeat uređaje", tj. softver za emisije koji je mogao detektirati kada se provodi testiranje (npr. od strane EPA-e u SAD-u) kako bi promijenili performanse i pokazali bolje rezultate umjetnim smanjenjem očitavanja emisije dušikovog oksida.

Najkraća moguća kronologija skandala glasi ovako: "Istraživači Sveučilišta West Virginia 2014. godine otkrivaju da određeni VW dizelski automobili ispuštaju do 40 puta više od dopuštenih razina štetnih dušikovih oksida kada se testiraju na cesti. U rujnu sljedeće godine, američka Agencija za zaštitu okoliša optužuje VW da je lažirao testove dizelskih emisija koristeći takozvane "defeat devices". Nekoliko dana kasnije Volkswagen priznaje da je instalirao softver dizajniran za smanjenje emisija tijekom laboratorijskih testova u 11 milijuna dizelskih motora diljem svijeta. Dana 23. rujna 2015. izvršni direktor Martin Winterkorn odstupio je s dužnosti uz inzistiranje kako on osobno nije znao ništa o prijevari." (<https://www.rfi.fr/en/business-and-tech/20210610-dieselgate-fraud-timeline-of-a-scandal>)

Budući da Volkswagen softver za "varanje" detektora za količinu emisija nije instalirao samo u SAD-u, već i u Velikoj Britaniji, Italiji, Francuskoj, Južnoj Koreji, Kanadi i, naravno, Njemačkoj, morali su i tamo otvoriti svoje istrage. Kao rezultat skandala s emisijama štetnih plinova, VW je povukao 8,5 milijuna automobila u Europi, uključujući 2,4 milijuna u Njemačkoj i 1,2 milijuna u Velikoj Britaniji, te 500.000 u SAD-u. Uslijedile su brojne tužbe. Na primjer, Volkswagen je pristao platiti 193 milijuna funti za namirenje 91.000 pravnih zahtjeva u Engleskoj i Walesu povezanih sa skandalom.

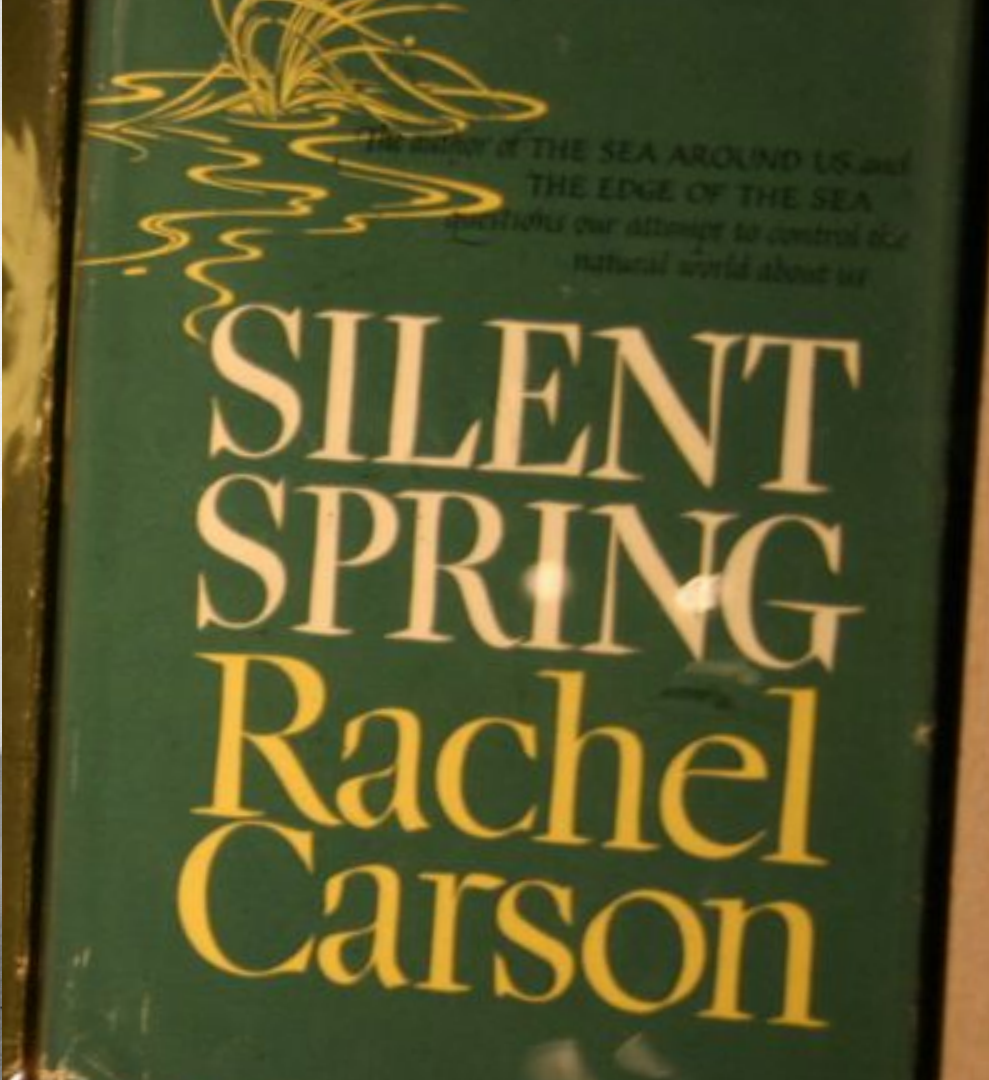
I DON'T BELIEVE IN
GLOBAL WARMING

I DON'T BELIEVE IN
GLOBAL WARMING

Banksyjev “Ne vjerujem u globalno zatopljenje” 2009.

Neposredno prije Božića 2009. godine Banksy, poznati anonimni ulični umjetnik (i aktivist za klimatske promjene), čija su se djela prodala za stotine tisuća eura, ispisao je sprejem riječi koje prikazuju klasičnu izjavu poricanja klimatskih promjena: "NE VJERUJEM U GLOBALNO ZATOPLJENJE" crvenim velikim slovima na zidu pored Regentovog kanala u Camdenu u sjevernom Londonu. Položaj teksta ostavljao je dojam porasta vodostaja (riječi nestaju pod vodom).

Ovaj primjer ulične umjetnosti inspiriran je Konferencijom Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama 2009. u Kopenhagenu u Danskoj, gdje su se znanstvenici nadali da će se boriti protiv globalnog zatopljenja stvaranjem novog međunarodnog sporazuma za smanjenje emisija stakleničkih plinova, ali, nažalost, nisu uspjeli proizvesti pravno obvezujući klimatski sporazum.

Izvor fotografije: U.S. Fish and Wildlife Service, Rachel Carson (1944), Wikimedia Commons / Ryan Somma (2009), Flickr
Tekst/Izvor citata: Navan Atlas, 2023, www.literaryladiesguide.com/author-quotes/27-quotes-from-silent-spring-by-rachel-carson/

Rachel Carson

1907. - 1964.

Rachel Carson, morska biologinja i spisateljica tematski vezana uz prirodu, nekoć opisana kao "znanstveni pjesnik mora", općenito se smatra jednom od prvih ekologa i prvom osobom koja je podigla svijest protiv upotrebe pesticida.

Njezin klasik iz 1962. "Tiho proljeće" pokrenuo je ekološki pokret. Posebna vrijednost knjige je činjenica da se radi o velikom znanstvenom spisu čiji je cilj stvaranje ekološke svijesti kod širokih masa. Pišući o opasnostima kemijskih pesticida, knjiga je dovela do zabrane DDT-a i drugih pesticida u cijeloj zemlji i, u konačnici, do osnivanja američke Agencije za zaštitu okoliša (EPA).

"Kako bi inteligentna bića mogla nastojati kontrolirati nekoliko neželjenih vrsta metodom koja bi kontaminirala cijeli okoliš i donijela prijetnju bolesti i smrti čak i njihovoj vlastitoj vrsti? Pa ipak, to je upravo ono što smo učinili. Učinili smo to, štoviše, iz razloga koji padaju odmah čim ih ispitamo."

www.literaryladiesguide.com/author-quotes/27-quotes-from-silent-spring-by-rachel-carson/

Izvor fotografije: Renzo D'souza na Unsplash-u

Tekst: NASA/JPL-Caltech <https://climate.nasa.gov/global-warming-vs-climate-change/> i <https://www.nrdc.org/stories/global-warming-101>

Globalno zatopljenje

Znanstvenici se uglavnom slažu da je prosječna površinska temperatura Zemlje porasla za $0,07^{\circ}\text{C}$ svakog desetljeća od 1880. Da stvari budu još gore, stopa promjene temperature znatno je dramatičnija tijekom vremena—više nego udvostručena na $0,18^{\circ}\text{C}$ od 1981. Pojednostavljeno rečeno, svijet je postao topliji za oko 1°C od predindustrijskih vremena.

Ljudi su dugo sumnjali da ljudska aktivnost (industrijalizacija) može utjecati, pa čak i promijeniti klimu. Ali prvi Šveđanin koji je dobio Nobelovu nagradu (za kemiju 1903.), fizičar Svante Arrhenius, bio je prvi koji je došao na ideju da izgaranjem fosilnih goriva (ugljen, nafta, prirodni plinovi) dodajemo ugljični dioksid u Zemljinu atmosferu podižući tako prosječnu temperaturu planeta. Kasnije je američki znanstvenik Charles David Keeling potvrdio i pokazao (bilježenjem ugljičnog dioksida u zvjezdarnici Mauna Loa) da je količina ugljičnog dioksida izazvana ljudskim djelovanjem više nego dovoljna da izazove globalno zatopljenje.

Zajedno sa spaljivanjem fosilnih goriva, sječa šuma i uzgoj stoke danas se smatraju glavnim čimbenicima koji pridonose nakupljanju onečišćivača zraka u atmosferi i apsorpiranju sunčeve svjetlosti i sunčevog zračenja koji se odbijaju od površine Zemlje, zadržavajući toplinu i uzrokujući zatopljenje našeg planeta.

Izvor fotografije: Hanno Böck, Fischsterben Oder (2022), CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Izvor citata: www.ecomena.org/inspirational-quotes-environment/

Saznajte više: www.euronews.com/2022/08/12/uk-europe-environment-poland-oder

**Tek kad sasječete posljednje drvo,
tek kad zatrujete posljednju rijeku,
tek kad upecate posljednju ribu,
tek tada ćete saznati da se novac ne može jesti.**

— *Proročanstvo Cree Indijanaca*

**Zemlja daje dovoljno da zadovolji potrebe svakog
čovjeka, ali ne i pohlepu svakog čovjeka.**

— *Mahatma Gandhi*

an inconvenient truth

A GLOBAL

WARNING

Neugodna istina

2006.

“Čovječanstvo sjedi na tempiranoj bombi. Ako je velika većina svjetskih znanstvenika u pravu, imamo samo deset godina da spriječimo veliku katastrofu koja bi mogla poslati cijeli klimatski sustav našeg planeta u vrtoglavu epsku destrukciju koja uključuje ekstremne vremenske uvjete, poplave, suše, epidemije i smrtonosne toplinske valove izvan svega što smo ikada doživjeli - katastrofa koju smo sami napravili.

Ako to zvuči kao recept za ozbiljnu tugu i propast - razmislite ponovno. Redatelj Davis Guggenheim donosi hit, Neugodna istina, koji nudi strastven i inspirativan pogled na predanost jednog čovjeka razotkrivanju mitova i zabluda koje okružuju globalno zatopljenje i nastojanjima da potakne akcije za njegovo sprječavanje. Taj čovjek je bivši potpredsjednik Sjedinjenih Američkih Država Al Gore, koji je nakon poraza na izborima 2000. promijenio tijek svog života kako bi se usredotočio na sveobuhvatni napor da pomogne spasiti planet od neminovne promjene. U ovom dojmljivom i dirljivom portretu Gorea i njegove "putujuće emisije o globalnom zatopljenju", Gore je duhovit, zanimljiv, otvoren i predan iznošenju iznenađujuće uzbudljive istine o onome što on naziva našom "planetarnom krizom" običnim građanima prije nego bude prekasno." (<https://participant.com/film/inconvenient-truth>)

Godine 2007. film je osvojio Oscara za najbolji dugometražni dokumentarni film, a Al Gore, zajedno s Međuvladinim odborom za klimatske promjene, osvojio je Nobelovu nagradu za mir za "informiranje svijeta o opasnostima koje donose klimatske promjene".

Izvor fotografija: National Portrait Gallery, Public domain, via Wikimedia Commons
Tekst: Kathryn Schulz (2015) www.newyorker.com/magazine/2015/10/19/pond-scum
L. M. Sacasas (2012), <https://thefrailestthing.com/2012/07/13/what-would-thoreau-do/>

Henry David Thoreau

1817. - 1862.

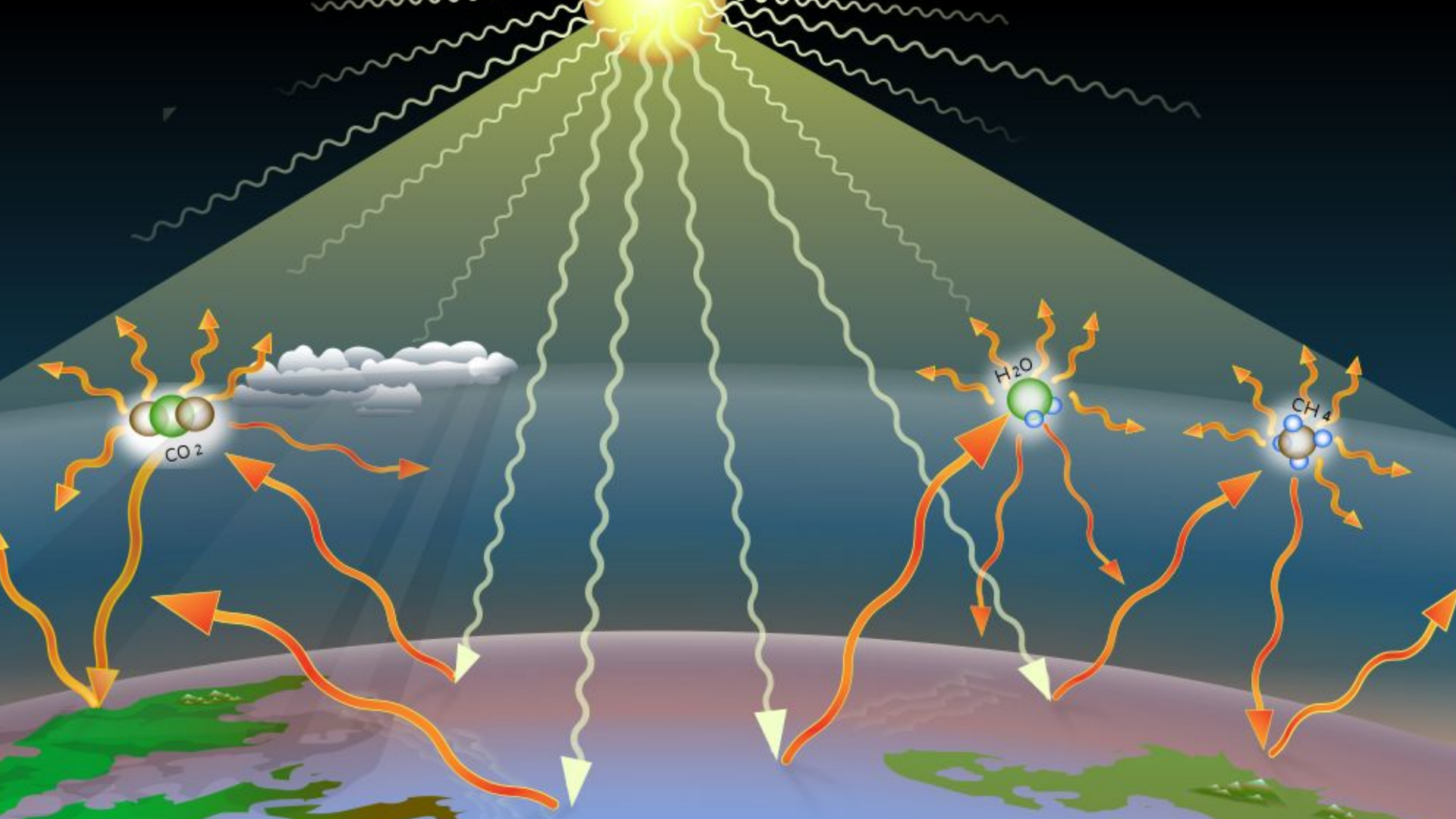
“Hvala Bogu da ljudi ne mogu letjeti i uništavati nebo kao i zemlju” davno je rekao Henry David Thoreau, pjesnik, pisac prirode i filozof. Bio je autor čuvenog “Waldena” ili “Života u šumi” (1854., vrlo važno djelo o prirodi) i “Građanskog neposluha” (1849., esej-poziv na borbu protiv nepravednih zakona i otpor ratovima i ropstvu).

“Thoreau je postavio temelje suvremene ekologije. Artikulirao je filozofiju temeljenu na ekološkoj i društvenoj odgovornosti, učinkovitosti resursa i jednostavnom životu koja je jednako inspirativna sada kao što je bila i u njegovo vrijeme. Vjerovao je da, ako želimo dobro živjeti, moramo sačuvati divljinu netaknutom.”

(www.americanprogress.org/article/its-easy-being-green-happy-birthday-henry-david-thoreau/)

Ako volite igre, predlažemo ovu višestruko nagrađivanu simulaciju Thoreauovog eksperimenta Walden Pond: www.waldengame.com: “Igrači slijede njegove stope, preživljavajući u šumi pronalazeći hranu i gorivo te održavajući svoje sklonište i odjeću. U isto vrijeme, igrači su okruženi ljepotom šuma i ribnjaka, koji obećavaju uzvišen život izvan ovih osnovnih potreba. Igra prati priču o Thoreauovoj prvoj godini u šumi, pri čemu svaka sezona nosi svoje izazove za preživljavanje i mogućnosti za inspiraciju.”

(www.americanprogress.org/article/its-easy-being-green-happy-birthday-henry-david-thoreau/)

Staklenički plinovi

“Staklenički plin je svaki plin koji ima svojstvo apsorpiranja infracrvenog zračenja (neto toplinske energije) emitiranog s površine Zemlje i ponovnog zračenja natrag na površinu Zemlje, čime pridonosi učinku staklenika.

Ugljični dioksid, metan i vodena para najvažniji su staklenički plinovi. (U manjoj mjeri površinski ozon, dušikovi oksidi i fluorirani plinovi također zadržavaju infracrveno zračenje.)

Staklenički plinovi imaju dubok učinak na energetske proračune Zemljinog sustava unatoč tome što čine samo dio svih atmosferskih plinova.

Koncentracije stakleničkih plinova znatno su varirale tijekom povijesti Zemlje, a te su varijacije dovele do značajnih klimatskih promjena u širokom rasponu vremenskih razdoblja. Općenito, koncentracije stakleničkih plinova bile su posebno visoke tijekom toplih razdoblja, a niske tijekom hladnih razdoblja.”

(www.britannica.com/science/greenhouse-gas)

Izvor fotografije: Mika Baumeister na Unsplash-u

Tekst: United Nations (2016), www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2016/04/parisagreementsingatures/

Pariški sporazum 2016.

Poznati i kao Pariški klimatski sporazum ili COP21, Pariški sporazum pravno je obvezujući međunarodni ugovor o klimatskim promjenama. Usvajalo ga je 196 stranaka 12. prosinca 2015., a stupio je na snagu godinu dana kasnije. Cilj mu je bio ograničiti emisije stakleničkih plinova na razine koje bi zaustavile globalno zatopljenje, odnosno spriječile porast temperatura znatno ispod 2°C, po mogućnosti na 1,5°C, u usporedbi s predindustrijskim razinama.

Sve su se vlade složile pratiti napredak na transparentan i odgovoran način, izvještavati o tome kao i sastajati se svakih pet godina kako bi procijenile napredak.

Osim toga, „pojedini gradovi, druge subnacionalne vlasti, civilno društvo, privatni sektor i drugi prepoznati su kao važni čimbenici koji doprinose i pozvani su da povećaju svoje napore i podrže akcije za smanjenje emisija; izgraditi otpornost i smanjiti ranjivost na štetne učinke klimatskih promjena; podržavati i promicati regionalnu i međunarodnu suradnju.”

(https://climate.ec.europa.eu/eu-action/international-action-climate-change/climate-negotiations/paris-agreement_en)

Zanimljivosti: jedine dvije suverene zemlje koje nisu htjele potpisati Sporazum bile su Nikaragva i Sirija (Nikaragva se kasnije predomislila, ali su se druge zemlje Zaljeva pridružile Siriji). Do rujna 2022. ratificirale su ga 194 zemlje. Naposlijetku, SAD su se povukle iz sporazuma tijekom mandata Donalda Trumpa te su ponovno bile primljene čim je Joe Biden došao na vlast.

Izvor fotografije: Miranda Smith, Miranda Productions, Inc., Wikimedia Commons

Tekst: Yatharthmag, 2021, <https://yatharthmag.com/2021/12/27/environmentalism-without-class-struggle-is-gardening/>

Chico Mendes

1944. - 1988.

Jedan od najpoznatijih ekoloških aktivista 20. stoljeća, Brazilac Francisco Alves Mendes Filho, “postao je ekolog mnogo prije nego što je uopće čuo tu riječ”.

Zajedno sa svojim kolegama sakupljačima kaučuka osnovao je Sindikat ruralnih radnika i Xapuri Rubber Tappers Union. Borio se za očuvanje amazonske prašume kao i za prava lokalnih seljaka i domorodačkog stanovništva. Njihov mirni otpor iskorištavanju i sječi šuma sastojao se od formiranja ljudskih lanaca ispred buldožera kako bi se spriječila sječa.

Nažalost, stekao je mnogo neprijatelja među zemljoposjednicima i stalno je primao prijetnje smrću. U prosincu 1988. ubili su ga stočari ljuti zbog njegovih nastojanja da ih spriječi u iskorištavanju zemlje u amazonskoj džungli. Sa samo 44 godine postao je snažan simbol borbe za spas prašume. Od 1988. samo u Brazilu ubijeno je oko 1000 aktivista.

“Environmentalizam bez klasne borbe samo je vrtlarstvo.”

PLUTO

Soylent Green

1973.

Adaptacija romana Harryja Harrisona "Make Room! Make Room!", Soylent Green američki je ekološki distopijski znanstveno-fantastični triler iz 1973. godine koji je režirao Richard Fleischer. U filmu glume Charlton Heston, Leigh Taylor-Young i Edward G. Robinson.

Radnja prati istragu ubojstva u distopijskoj budućnosti umirućih oceana i stalne vlage uzrokovane efektom staklenika. Gradovi su gusto naseljeni jer ljudi više ne mogu živjeti na selu zbog zagađenja zraka. Umiru od gladi, a voće, povrće i meso dostupni su samo najbogatijima, dok ostali moraju živjeti na "visokoproteinski zeleni vafli napravljeni od soje i morske vode", nazvanim 'Soylent Green'. U New Yorku budućnosti (radnja filma smještena je u 2022.), detektiv njujorške policije Robert Thorn (Charlton Heston) istražuje ubojstvo direktora u tvornici proizvodnje obroka Soylent Corporation, otkrivajući da su 'Soylent Green' vafli napravljeni od ljudskog mesa.

Izvor fotografije: Porapak Apichodilok (2016), Pexels

Tekst: www.news18.com/news/lifestyle/earth-day-2022-things-you-can-do-to-help-save-planet-5025793.html

Dan planeta Zemlje

1970. - danas

Svake godine 22. travnja svijet obilježava Dan planeta Zemlje kako bi proslavio njegovu ekološku raznolikost i istaknuo načine njezine zaštite. Sve je počelo prije više od 50 godina, kada je američki senator iz Wisconsin, Gaylord Nelson, organizirao prosvjede i skupove širom zemlje kako bi podigao svijest o problemima zaštite okoliša. Do kraja iste godine, američka vlada je osnovala Agenciju za zaštitu okoliša (EPA). A do 1990. godine Dan planeta Zemlje postao je globalni događaj koji se obilježava u više od 140 zemalja.

“Izrastajući iz prvog Dana planeta Zemlje 1970., www.earthday.org najveći je svjetski pokretač ekoloških pokreta, radeći s više od 150.000 partnera u više od 192 zemlje kako bi potaknuli pozitivne akcije za naš planet. Njihova je misija diverzificirati, educirati i aktivirati ekološki pokret diljem svijeta.”

Pozvani ste učiniti naš svijet sretnijim i zdravijim mjestom za život obilježavanjem Dana planeta Zemlje svake godine sudjelovanjem ili organiziranjem aktivnosti kao što su skupljanje smeća i sadnja drveća.

Izvor fotografije: Photo by Nathan Dumlao on Unsplash

Tekst: www.peta.org.uk/blog/how-going-vegan-helps-stop-climate-change/

Postanite Vegetarijanac/Vegan

Prema www.peta.org, ovo je 10 glavnih razloga za “prelazak na vegetarijance”:

- 1 To je najbolji način da pomognete životinjama
- 2 Smršavite i postanite puni energije
- 3 Budite zdraviji i sretniji
- 4 Veganska hrana je ukusna
- 5 Meso je odvratno
- 6 Pomozite nahraniti svijet
- 7 Spasite planet (uglični otisak proizvodnje mesa)
- 8 Sva cool djeca to rade
- 9 Izgledajte seksi i budite seksi
- 10 Svinje su pametnije nego što mislite.

TIME IS RUNNING
OUT!

Izvor fotografije: Tobias Rademacher na Unsplash-u

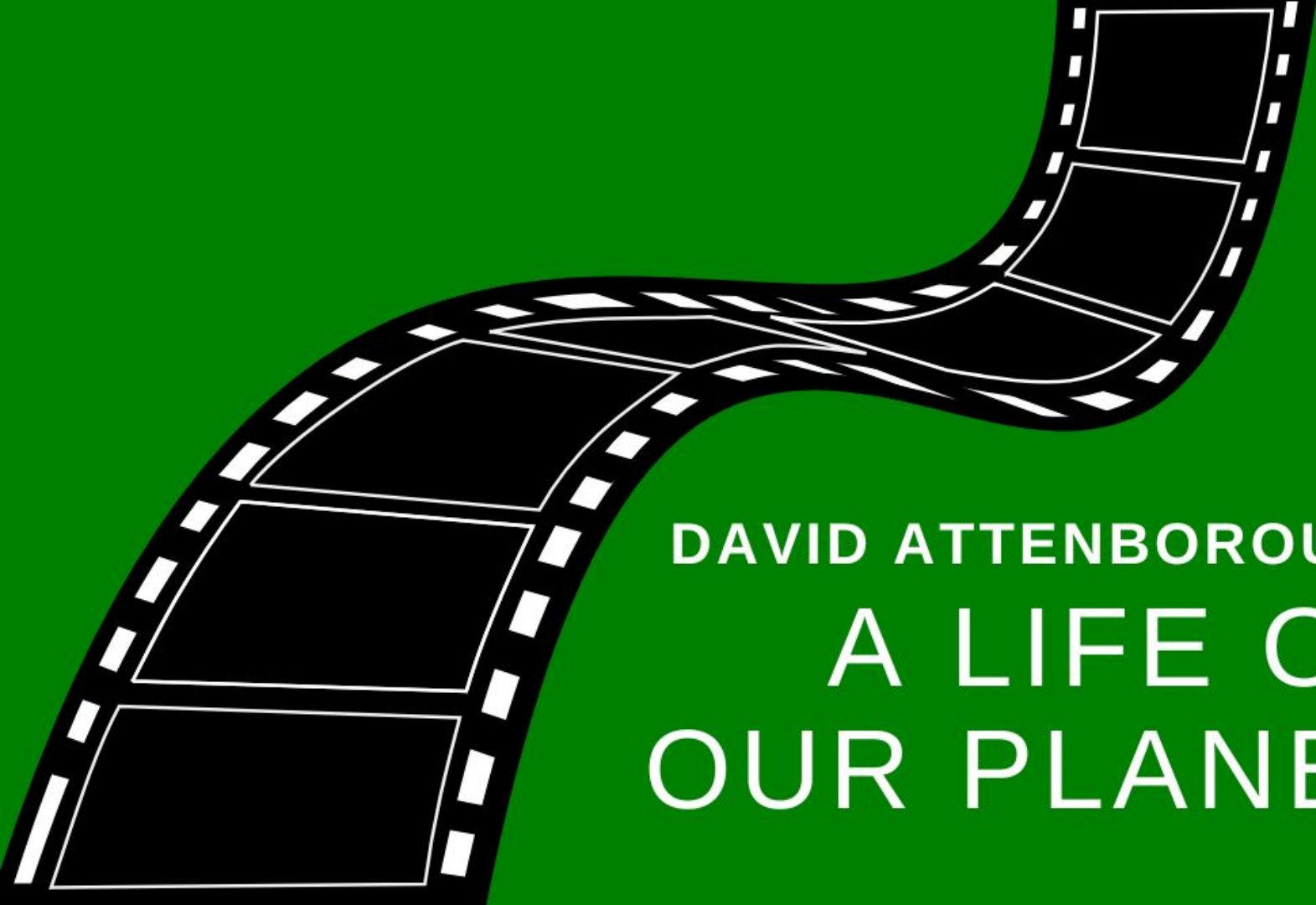
Tekst: NOAA, www.noaa.gov/education/resource-collections/climate/climate-change-impacts

Klimatske promjene

Klima je prosječno vrijeme tipično za određeno mjesto, promatrano u dužem vremenskom razdoblju. Kada ti vremenski uvjeti počnu pokazivati značajne dugoročne promjene u temperaturi i očekivanim obrascima - vrijeme je za razgovor o klimatskim promjenama. S vremenom je sama ljudska aktivnost (spaljivanje fosilnih goriva, sječa šuma i uzgoj stoke) uzrokovala klimatske promjene povezane s temperaturom Zemlje (globalno zatopljenje) i kvalitetom zraka (onečišćenje) što je rezultiralo strašnim posljedicama.

“Prema Međuvladinom panelu o klimatskim promjenama, koji su 1988. godine osnovali Program Ujedinjenih naroda za okoliš i Svjetska meteorološka organizacija, dugoročni učinci globalnog zatopljenja uključivali bi opći porast razine mora diljem svijeta, što bi rezultiralo plavljenjem niskih obalnih područja i mogućim nestankom nekih otočnih država; topljenjem ledenjaka, morskog leda i arktičkog permafrosta; povećanjem broja ekstremnih klimatskih događaja, poput poplava i suša te promjena u njihovoj distribuciji; i povećanim rizikom od izumiranja za 20 do 30 posto svih biljnih i životinjskih vrsta.” www.britannica.com/event/Kyoto-Protocol

Popis se nastavlja: više razine onečišćenja zraka, nove štetočine, pojačan rast ambrozije koja proizvodi pelud, više alergija, pogoršani simptomi povezani s astmom, izbijanja zaraznih bolesti, najezde komaraca (WHO predviđa 250 000 dodatnih smrti od denge, malarije i drugih bolesti osjetljive na klimu od 2030. nadalje)...

DAVID ATTENBOROUGH
A LIFE ON
OUR PLANET

Izvor ilustracije: Kreisau-Initiative e. V. (2024)

Tekst/Citat: www.wwf.org.au/news/blogs/10-best-nature-quotes-from-sir-david-attenborough

Sir David Attenborough

1926. -

Godine 2021., u dobi od 95 godina, Sir David Attenborough, engleski televizijski voditelj, biolog, povjesničar prirode i zagovornik zaštite okoliša, proglašen je Prvakom Zemlje od strane Programa UN-a za okoliš zbog njegove cjeloživotne predanosti pričanju priča o svijetu prirode i klimatskim promjenama. Naime, Sir David je pomogao izumiti žanr prirodoslovnog ili dokumentarnog filma o divljini kakav danas poznajemo. Neka od njegovih najpoznatijih djela uključuju BBC-jevu Jedinicu za prirodoslovlje, uključujući dokumentarce kao što su Život na Zemlji, Živi planet, Naš planet i Naš plavi planet.

“Istina je: svijet prirode se mijenja. I potpuno smo ovisni o tom svijetu. Osigurava nam hranu, vodu i zrak. To je nešto najdragocjenije što imamo i moramo ga braniti.”

www.wwf.org.au/news/blogs/10-best-nature-quotes-from-sir-david-attenborough

REDUCE

+

REUSE

+

RECYCLE

=

FOR A
HAPPIER EARTH

3Rs - Reduce, Reuse, Recycle

“Smanjiti, ponovno upotrijebiti, reciklirati” (Reduce, Reuse, Recycle) tri su pojma važna za održivi život. Podsjećaju nas da uvođenjem malih promjena u naše živote možemo smanjiti količinu smeća koje stvaramo.

Evo samo nekih od savjeta: kupujte samo ono što vam je potrebno; birajte proizvode s manje pakiranja; kupujte na veliko; napunite bocu vode kod kuće; ažurirajte svoje računalo; odbacite plastične vrećice u korist onih za višekratnu upotrebu; ispisujte na obje strane papira; izbjegavajte korištenje jednokratnih tanjura, žlica, čaša, šalica i salveta; izbjegavajte kupnju predmeta koji su pretrpani folijom, papirom i plastikom; ponovno upotrijebite stare staklenke i lonce, stare traperice ili majice ili bilo koju odjeću; donirajte stare knjige, odjeću; izgradite vlastitu kompostnu posudu; posjetiti second-hand trgovine; kupujte proizvode koji su napravljeni od recikliranih materijala...

I uvijek zapamtite da je "najveća prijetnja našem planetu uvjerenje da će ga netko drugi spasiti." (Robert Swan, <https://harmony1.com/recycling-sustainability-quotes/>)

Poznati logotip sa strelicama (desno) koji predstavlja koncept 3Rs dizajnirao je 2000-ih student strojarstva Gary Anderson.

Poslušajte pjesmu posvećenu konceptu: www.youtube.com/watch?v=d1mFymbRmv4

GREEN
NEW
DEAL
NOW

Farmers and
Ranchers for a
Green New Deal

GREEN
NEW
DEAL
NOW

SUNRISE
MOVEMENT

Europski zakon o klimi 2021.

U prosincu 2019. Europska komisija predstavila je „Europski zeleni dogovor” – klimatsku i energetska strategiju EU-a za postupno smanjenje emisija stakleničkih plinova, stvaranje radnih mjesta i rast, rješavanje energetske siromaštva, smanjenje ovisnosti o vanjskoj energiji, poboljšanje zdravlja i dobrobiti ljudi itd. Krajnji cilj Sporazuma bio bi postizanje klimatske neutralnosti Europske unije do 2050.

U ožujku 2020. Komisija je odlučila ponovno potvrditi svoju predanost stavljanjem cilja klimatske neutralnosti do 2050. u obvezujuće zakonodavstvo. Europski zakon o klimi objavljen je u Službenom listu 9. srpnja 2021. i stupio je na snagu 29. srpnja 2021.

Uredba zahtijeva od država članica da poduzmu odgovarajuće korake za smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 55% do 2030. (u usporedbi s razinama iz 1990.) kako bi se postigla potpuna klimatska neutralnost u Europskoj uniji do 2050., tj. da se emisije stakleničkih plinova svedu na nulu do 2050.

from the director of

THAT SUGAR FILM

DAMON GAMEAU

2040

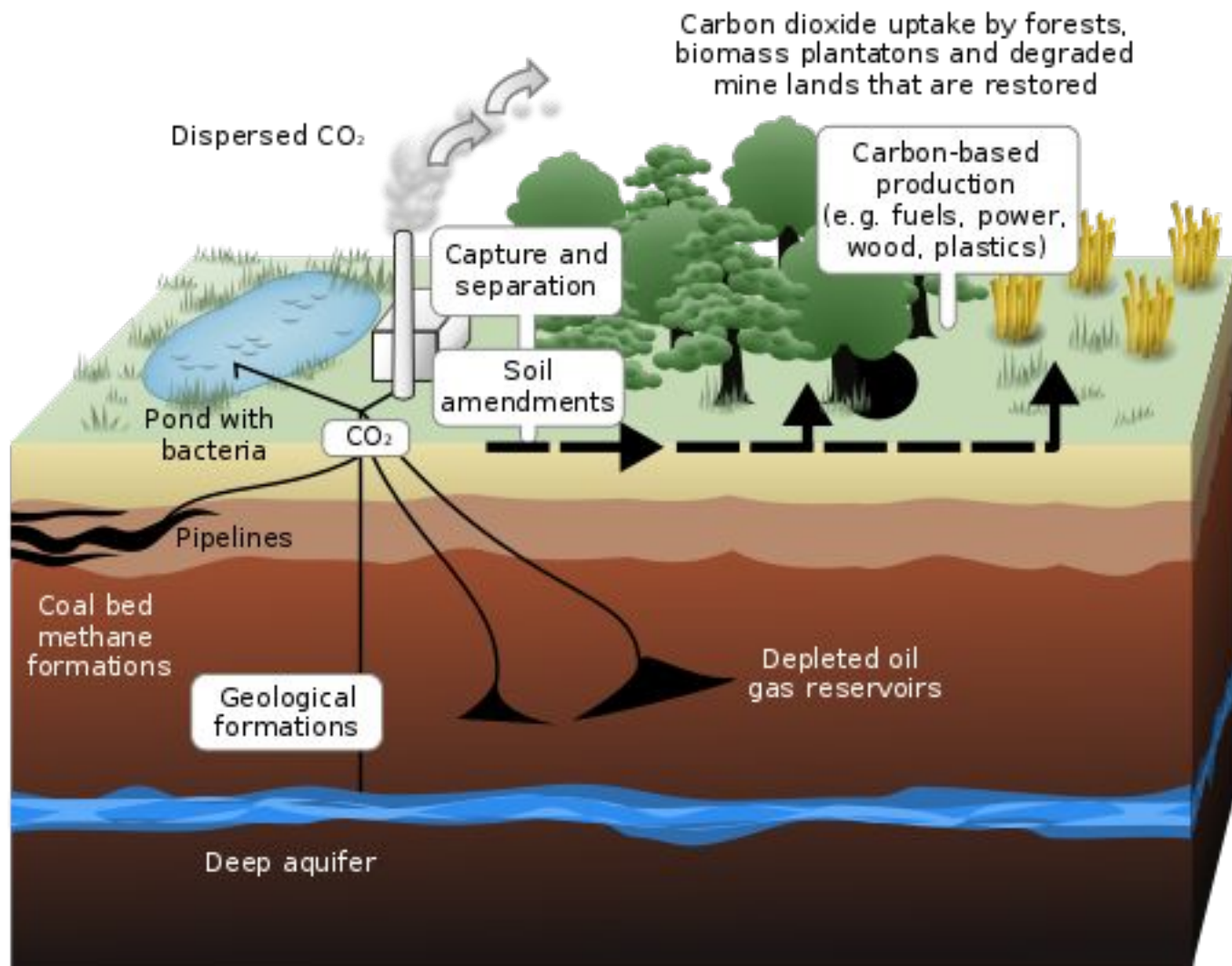
2040. 2019

“Nagrađivani redatelj Damon Gameau kreće na putovanje kako bi istražio kako bi budućnost mogla izgledati do 2040. godine ako jednostavno prihvatimo najbolja rješenja koja su nam već dostupna za poboljšanje našeg planeta i brzo ih prebacimo u mainstream. Strukturiran kao vizualno pismo svojoj 4-godišnjoj kćeri, Damon spaja tradicionalni dokumentarac s dramatiziranim sekvencama i vrhunskim vizualnim efektima kako bi stvorio ploču vizije o tome kako bi ta rješenja mogla regenerirati svijet za buduće generacije.”

(<https://theregenerators.org/2040/>)

“Prvi korak je ograničiti gdje smo sada i raditi sa svim tim organizacijama kako bi svoje financije preusmjerili prema inicijativama koje mogu započeti regeneraciju planeta. To je prva faza. Druga faza može izgledati kao model dobrobiti, tako da umjesto mjerenja uspjeha prema BDP-u, unosimo druge stvari koje cijenimo - dobrobit okoliša, mentalno blagostanje, jednakost, što god to bilo - i umjesto toga mjerimo svoj uspjeh koristeći te markere. Neke zemlje, poput Butana, to već rade. Primjeri načina na koje možemo ograničiti sustav već postoje.”

(<https://adventure.com/2040-damon-gameau-seaweed-interview/>)“

Sekvestracija ugljika

Sekvestracija ugljika je proces hvatanja i skladištenja atmosferskog ugljičnog dioksida u bazenu ugljika. Prepoznat je kao ključna metoda za uklanjanje ugljika iz zemljine atmosfere.

To je važno jer gotovo polovica CO₂ koju ljudi ispuste obično ostaje u atmosferi i tako uzrokuje globalno zagrijavanje. Sekvestracija ugljika to može spriječiti.

Dva su osnovna oblika sekvestracije ugljika: biološki i geološki. To se događa i prirodno u okolišu. Šume, tla i oceani smatraju se nekim od najboljih oblika biološke sekvestracije ugljika; a kada je ugljik pohranjen kroz podzemne formacije ili stijene – geološkim.

O hvatanju ugljika počelo se govoriti 1920-ih. Prvo postrojenje predloženo je 1938., prvi pravi projekt dogodio se u Teksasu 1972., a 24 godine kasnije Norveška je pokrenula prvi integrirani projekt za hvatanje i skladištenje ugljika u Sjevernom moru, poznat kao Sleipner.

Danas u svijetu postoje 43 velika komercijalna postrojenja za sekvestraciju ugljika, koja svake godine zarobe više od 30 milijuna tona CO₂.

No future, No children.

More than

5137

people have pledged so far

TAKE THE PLEDGE

I PLEDGE NOT TO HAVE CHILDREN UNTIL I AM SURE MY GOVERNMENT WILL ENSURE A SAFE FUTURE FOR THEM

#NoFutureNoChildren

“Zovem se Emma Lim. Imam 18 godina i oduvijek sam zamišljala da ću biti majka. Iako želim imati djecu više od svega, obećavam da to neće učiniti sve dok vlada ozbiljno ne shvati klimatsku krizu.”
(<https://www.greenpeace.org/canada/en/story/25327/no-future-no-children/>)

Godine 2019. studentica sa Sveučilišta McGill u Montrealu pokrenula je pokret protiv klimatskih promjena, odnosno platformu pod nazivom "#NoFutureNoChildren" na kojoj su se ljudi mogli zavjetovati da neće imati djecu dok kreatori politike (u njezinom slučaju kanadski) ne poduzmu ozbiljne korake u borbi protiv klime promijeniti.

Više od 10.000 mladih dalo je zavjet do 2020.

Izvor fotografije: U.S. Mission Uganda, Wikimedia Commons, Jane Goodall posjećuje Misiju Sjedinjenih Američkih Država u Ugandi 4. travnja 2022.

Tekst i citati: <https://education.nationalgeographic.org/resource/jane-goodall>

Jane Goodall

1934. -

Jane Goodall britanska je etologinja (primatologinja), poznata po svojim istraživanjima na čimpanzama Nacionalnog parka Gombe Stream u Tanzaniji. Danas se smatra najvećim svjetskim stručnjakom za čimpanze jer je veliki dio svoje 60 godina duge karijere provela proučavajući ih.

Još kao dijete počela se zanimati za prirodu i životinje, imala je mnogo kućnih ljubimaca i čitala Tarzana i Dr. Doolittlea. San joj je bio otputovati u Afriku i raditi s divljim životinjama. Čim je dobila priliku (i imala nešto ušteđenog novca), slijedila je svoj san iz djetinjstva. Godine 1960. osnovala je kamp u Tanzaniji gdje je mogla promatrati čimpanze primijetivši, na primjer, da su svejedi (ne vegetarijanci), sposobni pokazati suosjećanje te izrađivati i koristiti alate i voditi ratove (poput ljudi). Godine 1966. stekla je doktorat znanosti na Sveučilištu Cambridge. Osim proučavanja i promatranja primata, zanimala ju je i zaštita, aktivizam i mentorstvo.

“Najmanje što mogu učiniti je govoriti za one koji ne mogu govoriti za sebe.”

“Promjene se događaju slušanjem, a zatim započinjanjem dijaloga s ljudima koji rade nešto što ne vjerujete da je ispravno.”

Izvor fotografije: Hannah Morgan na Unsplash-u

Tekst: <https://hmgroupp.com/news/hm-group-joins-the-fashion-industry-charter-for-climate-action/>
<https://unfccc.int/blog/everything-you-wanted-to-know-about-the-fashion-charter>

Povelja modne industrije 2018.

Povelja modne industrije za klimatske akcije pokrenuta je u prosincu 2018., na COP24 (Konferencija UN-a o klimatskim promjenama) u Katowicama u Poljskoj, gdje su robne marke, dobavljači, nevladine organizacije i druga industrijska udruženja sjela zajedno za stol kako bi razvila agendu klimatskih akcija za modu. Uključivanje modne industrije nije iznenađenje, s obzirom na procjenu da se između 2 i 4 % globalnih emisija stakleničkih plinova može pripisati dugim lancima opskrbe industrije i energetske intenzivnoj proizvodnji (zbog čega moda troši više energije nego zrakoplovna i pomorska industrija zajedno).

Ukratko, prioritet Modne povelje postao je smanjenje emisija u industriji za 30% do 2030. Svaka tvrtka (brand, trgovac ili dobavljač) profesionalno uključena u ovaj sektor može potpisati povelju i aktivno sudjelovati u postizanju toga cilja slijedeći dnevni red i njegove smjernice.

Više od 130 tvrtki pristupilo je Povelji od njezina osnivanja, uključujući Burberry, H&M Group, VF Corporation, Adidas, Kering, Chanel, Nike i PUMA...

Environmentalizam

“Environmentalizam je ekološki pokret i ideologija čiji je cilj smanjiti utjecaj ljudskih aktivnosti na Zemlju i njezine različite stanovnike. Pokret se razvio kako bi izgradio otpornost na učinke globalnih klimatskih promjena, kako bi izgradio društvo sposobno prilagoditi se Zemlji koja se brzo mijenja i pronaći održive načine za život na njoj. Građanski environmentalizam preuzima globalnu, regionalnu i lokalnu ulogu zagovaranja, osvještavanja i obrazovanja kroz sudjelovanje i kolektivno djelovanje. Zemlje i ljudi koji su učinili najmanje da doprinesu klimatskim promjenama su oni koji će biti najviše pogođeni njihovim razornim učincima-- a to već vidimo posvuda u svijetu.” (www.learningtogive.org/resources/environmentalism)

Evo popisa “17 environmentalista koje biste trebali poznavati”:

John Muir, Rachel Carson, Edward Abbey, Jamie Margolin, George Washington Carver, Aldo Leopold, Winona LaDuke, Henry David Thoreau, Julia Hill, Theodore Roosevelt, Chico Mendes, Penny Whetton, Gifford Pinchot, Maathai, Gaylord Nelson, Hilda Lucia Solis, David Brower.”

(Pročitajte članak na: www.treehugger.com/environmentalists-you-should-know-1709040 to find out why)

Svjetska organizacija za zaštitu prirode 1961.

World Wildlife Fund, sa svojim prepoznatljivim logom Giant Panda (koji je hommage Chi Chiju, prvoj pandi - ugroženoj vrsti - u zapadnom svijetu, prebačenoj iz Pekinga u London Zoo 1958.) međunarodna je nevladina organizacija prisutna u više od 100 zemalja koja se bavi pitanjima okoliša kao što su očuvanje i ekologija. Njegovo sjedište u Švicarskoj promijenilo je ime u Svjetski fond za prirodu 1985. godine.

Njihov rad usmjeren je na šest ambicioznih ciljeva:

„Stvoriti klimatski otporan i nulti ugljični svijet, pokretan obnovljivom energijom

Dvostruko povećati dostupnost hrane; zamrznuti njezin ekološki otisak

Sačuvati najvažnije šume svijeta

Osigurati vodu za ljude i prirodu

Čuvati zdrave oceane i morske živote

Sačuvati ugroženu divljinu i divlje prostore kako bi se očuvala život na Zemlji” (www.worldwildlife.org/about/)

Posljednjih godina organizacija je optužena za ozbiljne zločine. Pogledajte (na primjer) ovaj članak:

www.bbc.com/news/world-47444297

Izvor fotografije: New Matilda (2020), Kangaroo Island in South Australia, Wikimedia Commons

Tekst: Nick Baker (2021),

www.nbcnews.com/science/environment/one-year-australia-s-devastating-wildfires-anger-grows-climate-change-n1256714

Šumski požari

Šumski požari definiraju se kao neplanirani događaji koji uključuju požar koji se dogodi u prirodnom području kao što je šuma, travnjak ili prerija. Uzrokovane su ljudskom aktivnošću ili prirodnim fenomenom kao što je munja. Požari uzrokovani ljudskim djelovanjem uključuju šumske požare izazvane odbacivanjem cigareta, zapaljenim krhotinama, iskrama na željeznicama, dalekovodima, vatrometima, logorskim vatrama, slučajna paljenja i podmetanje požara. Procjenjuje se da se do 90% svih šumskih požara može povezati s ljudskom aktivnošću, osobito ljeti, jer toplije vrijeme isušuje šume i čini ih podložnijima paljenju.

Nažalost, osim namjernog ili slučajnog podmetanja požara, ljudi su podjednako odgovorni za klimatske promjene, u ovom slučaju - porast temperature koja isparava više vlage iz tla i isušuje tlo, čineći vegetaciju zapaljivijom. Istodobno, još jedan aspekt klimatskih promjena je činjenica da se zimska nakupina nabijenog snijega koji se sporo topi topi otprilike mjesec dana ranije nego prije, što znači da su šume dulje vrijeme suše. Ako tome pridodamo dugotrajna razdoblja bez kiše u područjima ugroženim šumskim požarima, imamo recept za katastrofu. A zbog globalnog zatopljenja - iz godine u godinu sve je gore.

Evo detaljnog (i užasavajućeg) popisa lokacija šumskih požara (po kontinentu i zemlji te zahvaćenom/uništenom području) samo u 2022. :www.reuters.com/world/europe/wildfires-breaking-out-across-world-2022-07-19/

— 2024 —
TRIBAL
CLEAN ENERGY
SUMMIT

ENER

Izvor fotografije: U.S. Department of Energy from United States, javno dobro, Wikimedia Commons
<https://winonahemp.com/news/2019/10/28/indigenous-rights-and-climate-justice-leader-winona-laduke-urges-textile-industry-to-protect-the-earth-advocates-for-hemp-clothing>

Winona LaDuke

1959. -

Diplomirala na Harvardu, Winona LaDuke međunarodno je poznata ekologinja, ekonomistica, političarka i spisateljica, ali prije svega, ona je indijanska aktivistica za zemljišna prava koja radi na pitanjima vezanim uz klimatske promjene, prava domorodačkog stanovništva, ljudska prava, zelene i ruralne ekonomije, lokalno organiziranje, lokalnu hranu. Živi i radi u rezervatu White Earth u sjevernoj Minnesoti gdje je osnovala White Earth Land Recovery Project, jednu od najvećih neprofitnih organizacija utemeljenih na rezervatima u SAD-u i vodeću u pitanjima kulturološki utemeljenih strategija održivog razvoja, obnovljivih izvora energije i prehrambenih sustava.

LaDuke je također bila dva puta potpredsjednički kandidat s Ralphom Naderom za Zelenu stranku; a 2007. primljena je u Nacionalnu žensku kuću slavnih.

"Netko mi treba objasniti zašto vas želja za čistom pitkom vodom čini aktivistom i zašto prijedlog uništavanja vode kemijskim ratom ne čini korporaciju teroristom."

(www.inspiringquotes.us/author/6162-winona-laduke)

Izvor fotografije i teksta: Kelly Nicole Ross (2014), <https://sites.psu.edu/siowfa14/2014/12/04/era-of-the-bee-genocide/>
i www.hurriyetdailynews.com/turkiye-struggles-with-mass-bee-deaths-174773

Poremećaj kolapsa kolonija (CCD) ili Pčelinji genocid

Pčele, nedvojbeno najvažniji insekti u prirodi, odgovorne su za otprilike jednu trećinu hrane koju jedemo i na ovaj ili onaj način povezane su s čak 80% resursa planeta. Većina ljudske poljoprivrede ovisi o pčelama koje oprašuju usjeve, voće i povrće. Pčele su nam potrebne za naš opstanak jer, primjerice, plodna biljka koju sadimo i uzgajamo neće imati plod bez pčela i oprašivanja. Svijet bez pčela jednostavno bi bio neodrživ i nevjerojatno skup, zbog čega je činjenica da već godinama (od otprilike 2006.) pčele diljem svijeta masovno umiru (govorimo o milijunima, ponegdje i do 90% gubitka u koloniji), a nitko ne zna zašto, više nego zabrinjavajuća.

Znanstvenici su suzili popis krivaca na 4 P: parazite, patogene, (lošu) prehranu i pesticide – sve se lako povezuje s ljudskim aktivnostima i klimatskim promjenama.

“Kada bi pčela nestala s površine zemaljske kugle, čovjeku bi ostale samo četiri godine života. Nema više pčela, nema više oprašivanja, nema više biljaka, nema više životinja, nema više čovjeka.” - Albert Einstein

EXON
KNEW ABOUT
CLIMATE CHANGE
SINCE 1981.
DENIED IT ANYWAY

→ OUR ←
GENERATION
← OUR →
CHOICE

CLIMATE CHANGE IS REAL

→ C
GEN
← C

CLIMATE CHANGE IS REAL

div
inv
civestu

e
ant
9
regenerative
200
79

Izvor fotografije: Johnny Silvercloud (2015), CC BY-SA 2.0, Wikimedia Commons

Tekst: www.scientificamerican.com/article/exxon-knew-about-climate-change-almost-40-years-ago/

#ExxonKnew

Prema web stranici <https://exxonknew.org/>, ExxonMobil, najveća svjetska kompanija za naftu i plin, “znala je za klimatske promjene prije pola stoljeća. Prevarili su javnost, doveli u zabludu svoje dioničare i oduzeli čovječanstvu vrijeme vrijedno jedne generacije da preokrene klimatske promjene.”

Naime, nakon osam mjeseci duge istrage, provedene 2015. godine, Inside Climate News napravio je devetodijelni serijal u kojem je detaljno opisano kako su čelnici Exxonja još od kasnih 1970-ih znali da njegovi proizvodi uzrokuju globalno zatopljenje kao i sve o klimatskim promjenama. Interni dokumenti i razgovori s bivšim zaposlenicima dokazali su više od 40 godina kampanje dezinformiranja tvrtke. Serija je proglašena finalistom za Pulitzerovu nagradu za javnu službu 2016.

Pogledajte cijelu seriju na:

<https://insideclimatenews.org/news/16092015/exxons-own-research-confirmed-fossil-fuels-role-in-global-warming/>

A ovdje pročitajte odgovor ExxonMobila na optužbe:

<https://corporate.exxonmobil.com/sustainability/environmental-protection/climate-change/understanding-the-exxonknew-controversy#WhatisExxonKnew>

UNITED NATIONS CONFERENCE ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT

Rio de Janeiro 3-14 June 1992

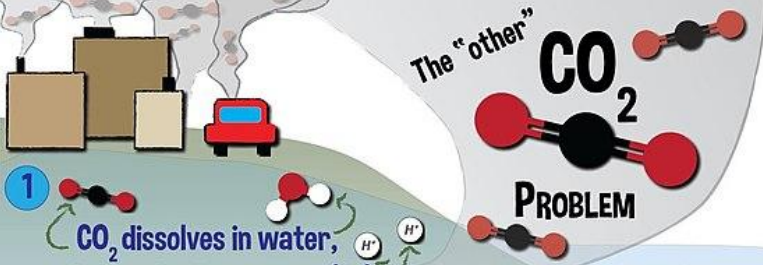

Okvirna konvencija UN-a o klimatskim promjenama 1992.

Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC) međunarodni je sporazum o zaštiti okoliša dogovoren i potpisan na Konferenciji UN-a o okolišu i razvoju (UNCED), također poznatoj kao Samit o Zemlji u Rio de Janeiru 1992. Njime je uspostavljeno Tajništvo sa sjedištem u Bonnu u Njemačkoj, a ugovor je stupio na snagu 21. ožujka 1994. 195 (sada 198) zemalja koje su ratificirale Konvenciju nazivaju se strankama Konvencije.

Glavni cilj UNFCCC-a bio je stabilizacija koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi "na razini koja bi spriječila opasna antropogena (ljudski izazvana) uplitanja u klimatski sustav".

Ugovorom su dodijeljene različite odgovornosti za tri kategorije država potpisnica, tj. razvijene zemlje, razvijene zemlje s posebnim financijskim odgovornostima i zemlje u razvoju. Svake godine od 1995. stranke Konvencije sastaju se na konferencijama stranaka (COP-ovima) kako bi ocijenile svoj napredak.

What is Ocean Acidification and why should we care?

1 **CO₂ dissolves in water, releasing hydrogen ions (H⁺)**

Diagram showing CO₂ molecules (one black, two red) entering water. They react with H₂O to form carbonate ions (CO₃²⁻) and release hydrogen ions (H⁺).

2 **H⁺ and calcium (Ca²⁺) compete for carbonate**

Diagram showing H⁺ and Ca²⁺ ions competing for carbonate ions. H⁺ wins, forming bicarbonate (HCO₃⁻), while Ca²⁺ is left out.

She chose me!

But I can't build skeletons w/o her!

bicarbonate HCO₃⁻

calcium carbonate CaCO₃

3 **The excess H⁺ hogs the carbonate with disastrous consequences...**

LIMITED BUILDING MATERIALS

CARBONATE STORE

SOLD OUT!

DISSOLVING SKELETONS

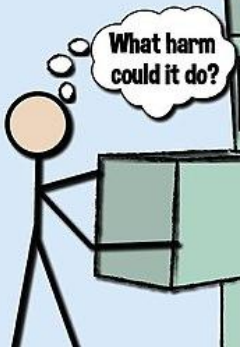
Diagram of a skeleton being dissolved by H⁺ ions. A speech bubble says "Sorry Ca²⁺, I'm Leaving you for H⁺".

WASTED ENERGY

Shoo, H⁺! I can't keep pumping you out like this!

ENTIRE MARINE ECOSYSTEMS

Zakiseljavanje oceana

Zakiseljavanje oceana, koje se događa kada morska voda apsorbira CO₂, snižava pH oceana, što otežava mnogim morskim životinjama poput pteropoda ili školjkaša (mekušci, rakovi, morski ježinci, rakovi i planktoni) da izgrade svoje školjke i kosture. Bez odgovarajućeg oklopa i rasta kostura morske životinje se ne mogu zaštititi od grabežljivaca i bolesti, a koraljni grebeni se pretvaraju u ruševine. Kiselija voda remeti sposobnost morskih životinja da dišu, rastu i razmnožavaju se.

Ukratko, sve je povezano: izgaranje fosilnih goriva dovodi ne samo do globalnog zatopljenja i klimatskih promjena, već, s obzirom na činjenicu da oceani apsorbiraju oko 30-50% svih emisija CO₂ koje proizvodi čovjek, do viših razina onečišćenja CO₂ u našim oceanima. Nažalost, kada se CO₂ otapa u slanoj morskoj vodi, povećava se broj vodikovih iona. Ti vodikovi ioni zatim se vežu s karbonatnim ionima i formiraju ugljičnu kiselinu. To dovodi do niže razine pH oceana što uzrokuje zakiseljavanje oceana.

Prema www.oceana.org više od jedne trećine svjetske populacije živi u 25 zemalja koje će biti najviše pogođene zakiseljavanjem oceana. Japan je na prvom mjestu kao najranjiviji, a slijede ga Francuska, Velika Britanija, Nizozemska i Australija.

Evo kratkog videa o "zlom blizancu globalnog zatopljenja" - zakiseljavanju oceana:
www.youtube.com/watch?v=gZGj0BbDT38

Izvor fotografije: Juliamh123, Wikimedia Commons

Tekst: <https://www.fairtrade.org.uk/>

Fairtrade International 1997.

Fairtrade International neprofitna je organizacija osnovana 1997. godine s jednom od najprepoznatljivijih oznaka održivosti u svijetu. Njihov je glavni cilj osigurati bolje trgovinske uvjete za poljoprivrednike i radnike u zemljama u razvoju kroz standarde, certificiranje, podršku proizvođačima, programe i zagovaranje. U njihovom sustavu postoji preko 1,66 milijuna poljoprivrednika i radnika u 1441 proizvođačkoj organizaciji, a preko 30 000 proizvoda nosi njihov logo.

“Odabir Fairtradea znači stajati uz poljoprivrednike za pravednost i jednakost, protiv nekih od najvećih izazova s kojima se svijet suočava. To znači da poljoprivrednici stvaraju promjene, od ulaganja u klimatski prihvatljive poljoprivredne tehnike do razvoja žena u vodstvu.” ((<https://www.fairtrade.net/>)

Imajte ovo na umu sljedeći put kada idete u kupovinu:

https://vimeo.com/199811744?embedded=true&source=vimeo_logo&owner=12482548

ipcc

INTERGOVERNMENTAL PANEL ON
climate change

IPCC 1988.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) tijelo je Ujedinjenih naroda stvoreno kako bi donositeljima politika pružilo redovite znanstvene procjene, odnosno znanja vezana uz klimatske promjene. Sastoji se od vlada članica UN-a (trenutačno 195).

“IPCC priprema sveobuhvatna izvješća o procjeni stanja znanstvenih, tehničkih i socio-ekonomskih spoznaja o klimatskim promjenama, njihovim utjecajima i budućim rizicima te opcijama za smanjenje stope kojom se klimatske promjene odvijaju. Također, izrađuje posebna izvješća o temama o kojima su se dogovorile vlade članica, kao i metodološka izvješća koja daju smjernice za pripremu inventara stakleničkih plinova.” (www.ipcc.ch/about/preparingreports/)

IPCC je 2007. podijelio Nobelovu nagradu za mir s bivšim potpredsjednikom SAD-a Alom Goreom.

Pogledajte najavu za IPCC šesto izvješće o procjeni - “Klimatske promjene 2022.: Ublažavanje klimatskih promjena”: www.youtube.com/watch?v=WFSP-aoqzU4&t=29s1

A group of young people, likely students, are gathered for a climate strike. They are holding a large white sign with black text. The sign reads "SKOLSTREJK FÖR KLIMATET". The people are dressed in winter clothing, including jackets and hats. Some are looking towards the camera, while others are looking to the side. The background is filled with more people, suggesting a large gathering.

SKOLSTREJK
FÖR
KLIMATET

Greta Thunberg

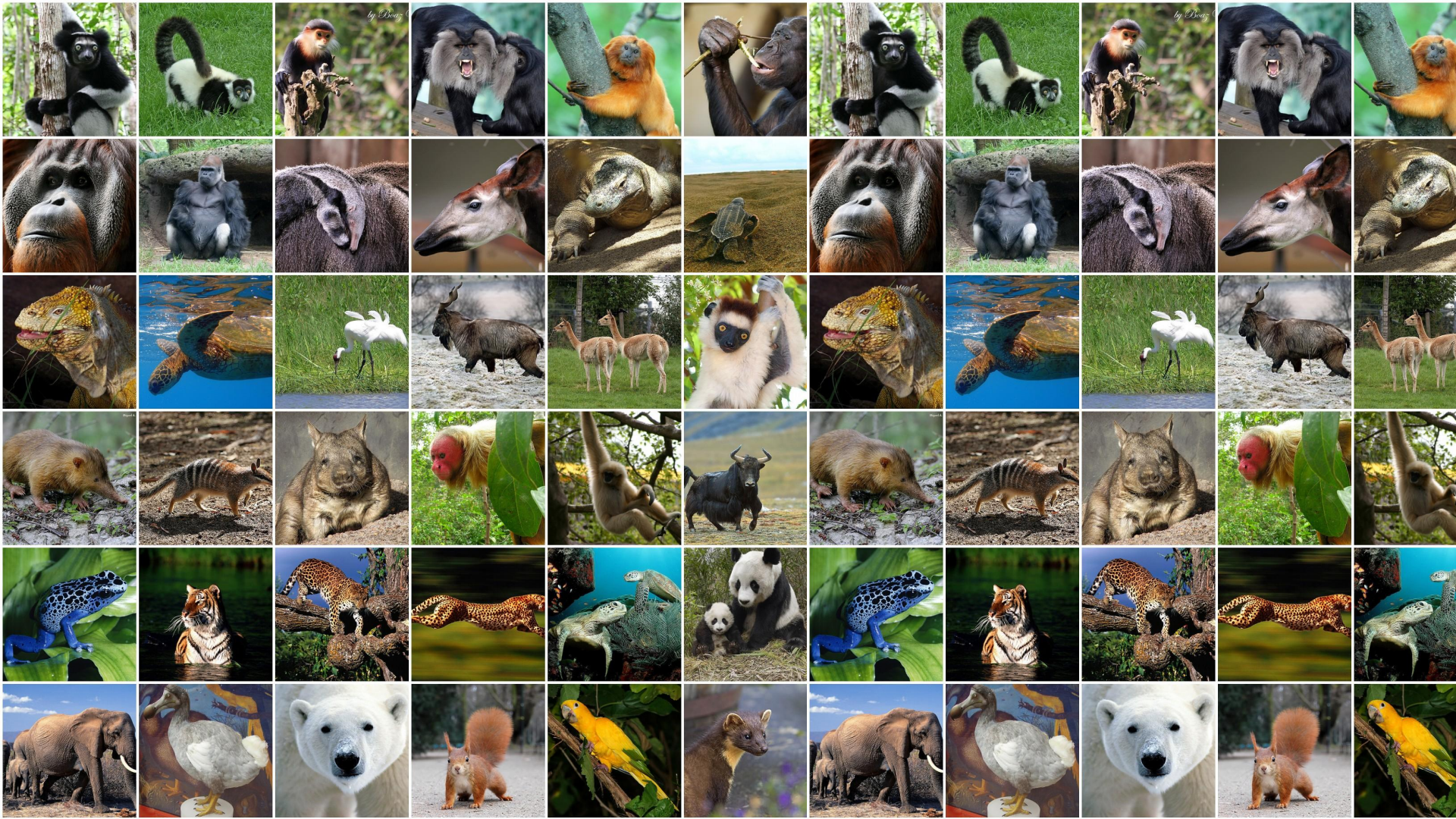
2003 -

"Ukrali ste moje snove i moje djetinjstvo svojim praznim riječima. A ipak sam jedan od sretnika. Ljudi pate. Ljudi umiru. Čitavi ekosustavi se urušavaju. Nalazimo se na početku masovnog izumiranja, a svi možete pričati o novcu i bajkama o vječnom gospodarskom rastu. Kako se usuđujete?!"

Greta Thunberg (16), klimatska aktivistica, na UN-ovom klimatskom summitu u New Yorku 2019.

Evo ostatka tog poznatog govora mlade švedske ekologinje svjetskim vođama:

www.youtube.com/watch?v=KAJsdgTPJpU

Izumiranje životinjskih vrsta

Ugrožena vrsta je životinja (ili biljka) kojoj prijete izumiranje (smrt svih njezinih članova) zbog katastrofalnih događaja, evolucijskih problema ili ljudskog uplitanja (gubitak staništa na primjer).

Prema <https://ourworldindata.org/extinctions> "99% od četiri milijarde vrsta koje su se razvile na Zemlji sada je nestalo." Dakle, ptica Dodo (vidi dolje), podrijetlom s Mauricijusa, doista je samo simbol izumiranja izazvanog ljudskim djelovanjem (~1690., zbog prekomjerne žetve, gubitka staništa i uvođenja predatora - svinja i mačaka).

"Jedan od najdramatičnijih primjera modernog izumiranja je golub putnik. Sve do ranih 1800-ih, milijarde golubova putnika zamračivale su nebo Sjedinjenih Država u spektakularnim migratornim jatima. Lako ih je bilo uhvatiti ili ustrijeliti, pa su golubovi putnici postali popularna, jeftina hrana. Komercijalni lovci ubijali su ih u ogromnom broju, na kraju desetkujući populaciju. Posljednji golub putnik, po imenu Martha, uginuo je u Zoološkom vrtu u Cincinnatiju 1914. godine i doniran je Smithsonian institutu." (<https://naturalhistory.si.edu/education/teaching-resources/paleontology/extinction-over-time>)

Međunarodna unija za očuvanje prirode (IUCN) vodi "Crveni popis ugroženih vrsta" sa sedam kategorija/razina prijetnje: najmanje zabrinjavajuće, gotovo ugrožene, ranjive, ugrožene, kritično ugrožene, izumrle u divljini i izumrle. (www.iucnredlist.org/)

ALL
YOU
NEED
IS LESS

Smanjenje vašeg ugljičnog otiska

Prema www.britannica.com, ugljični otisak je "količina emisija ugljičnog dioksida (CO₂) povezana sa svim aktivnostima osobe ili drugog entiteta (npr. zgrada, korporacija, država, itd.)".

Drugim riječima, nebrojeni izbori koje donosimo svaki dan ostavljaju trag na okoliš jer možemo odlučiti hoćemo li "proizvesti" više ili manje stakleničkih plinova koji utječu na našu klimu.

Ako želite saznati više o postizanju ugljične neutralnosti, pogledajte sljedeći kratki video: www.youtube.com/watch?v=9pPso2acew

A ovdje je samo jedan od mnogih dostupnih alata za procjenu vlastitog utjecaja (koji će vam pomoći da odredite jeste li ugljično neutralni, pozitivni, negativni...): www.carbonfootprint.com/measure.html

Poplave u Pakistanu 2022.

Od lipnja do listopada 2022., obilne monsunke kiše velikih razmjera uzrokovale su najteže poplave u novijoj povijesti Pakistana. “Klimatska katastrofa”, kako ju je nazvao glavni tajnik UN-a Antonio Guterres, odnijela je cijela naselja, ostavivši milijune ljudi bez domova te sklonih bolestima i pothranjenosti.

“Stotine tisuća domova je oštećeno ili uništeno, dok su mnoge javne zdravstvene ustanove, vodovodni sustavi i škole uništeni ili oštećeni. Kako su se poplavne vode povukle, kriza je postala akutna kriza preživljavanja djece. Slaba, gladna djeca vode izgubljenu bitku protiv teške akutne pothranjenosti, proljeva, malarije, denga groznice, tifusa, akutnih respiratornih infekcija i bolnih kožnih oboljenja, kao i fizičkih bolesti, što duže traje kriza, to je veći rizik za mentalno zdravlje.” (iz Pakistanskog apela za poplave, koji je objavio UNICEF, u studenom 2022.)

Procjena gubitaka prema www.Reuters.com:

Smrti	Najmanje 1,700 ljudi
Raseljeni	7.9M ljudi
Pogođeno ljudi	33M ljudi
Uništenih zgrada	372,823
Zahvaćeno područje	Najmanje 809K ha
Oštećenje imovine	\$10–40B
Dubina plavljenja	3.4 m

~~CLIMATE
RESEARCH
UNIT~~

H. Payne
©07

* BURN THE

Climategate 2009.

Kontroverza vezana uz e-poštu Jedinice za istraživanje klime (ili skraćeno Climategate) iz 2009. uključuje krađu i objavljivanje više od 1000 e-poruka koje su razmijenili znanstvenici u Jedinici za istraživanje klime britanskog Sveučilišta East Anglia od strane nepoznatog hakera. Događaj su iskoristili skeptici i poricatelji klimatskih promjena koji su iznijeli tvrdnje da e-poruke pokazuju znanstveno pogrešno ponašanje koje ide u prilog njihovoj teoriji da je globalno zatopljenje uzrokovano čovjekom samo izmišljotina.

Mrežna stranica za provjeru činjenica proglasila ju je neutemeljenom jer: “Poruke, koje se protežu 13 godina, prikazuju nekoliko znanstvenika u lošem svjetlu, kao nepristojne ili omalovažavajuće. Istraga je u tijeku, ali još uvijek postoji mnogo dokaza da zemlja postaje sve toplija i da su ljudi u velikoj mjeri odgovorni.”

ACT NOW FOR CLIMATE & NATURE!

**I'M BACKING THE
CLIMATE & ECOLOGY BILL
FOR A LIVEABLE FUTURE**

ZERO HOUR

Izvor ilustracije: <https://www.zerohour.uk/campaign-materials/>:

Tekst: www.zerohour.uk/news

Zero Hour 2017.

Zero Hour je organizirana skupina mladih ljudi koju su u ljeto 2017. okupili Jamie Margolin, Nadia Nazar, Madelaine Tew i Zanagee Artis s misijom "stavljanja glasova raznovrsne mladeži u središte razgovora o pravdi za klimu i okoliš. Zero Hour je pokret vođen mladima koji stvara točke ulaska, obuku i resurse za nove mlade aktiviste i organizatore (i odrasle koji podupiru našu viziju) koji žele poduzeti konkretne akcije u vezi s klimatskim promjenama. Zajedno, mi smo pokret nezaustavljive mladeži koja se organizira kako bi zaštitila naša prava i pristup prirodnim resursima te čistom, sigurnom i zdravom okolišu koji će osigurati životno održivu budućnost u kojoj ne samo da preživljavamo, već i napredujemo."

Pogledajte videozapis "Kako su tinejdžeri pokrenuli pokret Zero Hour":

www.youtube.com/watch?v=Z_j3eJXD09o

Pandemija u vrijeme klimatskih promjena

Učinci klimatskih promjena na zdravlje, prema www.cdc.gov, uključuju “povećane respiratorne i kardiovaskularne bolesti, ozljede i preuranjene smrti povezane s ekstremnim vremenskim prilikama, promjene u prevalenciji i geografskoj distribuciji bolesti koje se prenose hranom i vodom te drugih zaraznih bolesti i prijetnje mentalnom zdravlju.”

Opće je prihvaćena procjena da onečišćenje zraka predstavlja najteži oblik ekološke štete koja svake godine ubije sedam milijuna ljudi diljem svijeta. Nadalje, 9 od 10 ljudi udiše zrak koji premašuje ograničenja smjernica Svjetske zdravstvene organizacije o zagađivačima.

Imajući to na umu, sljedeća “ironična” činjenica (koju su potvrdili znanstvenici) bila je “šok” kada je objavljena: prva službena pandemija u svijetu “kakav poznajemo”, odnosno pandemija COVID-19, izazvala je značajno poboljšanje kvalitete zraka u određenim regijama svijeta u roku od nekoliko dana. Ispostavilo se da su zbog brojnih restrikcija i ograničenja na samom početku izbijanja - zaustavljene industrije, zrakoplovstvo i drugi prijevozi, što je rezultiralo osjetnim smanjenjem onečišćenja zraka, posebice u zemljama koje su bile teško pogođene virusom, poput Kine, Italije i Španjolske. Također, rad od kuće, online obrazovanje i internetska kupovina su doprinijeli brzom smanjenju emisije ugljika.

Izvor fotografije: WangXiNa, Freepik

Tekst: Kathryn Newey, <https://kathrynrosenewey.com/environmental-fiction-save-earth/>

Ekofikcija

Često nazivana "fikcijom sa savješću", eko-fantastika je grana književnosti koja je postala popularna prije otprilike 50 godina (zajedno s ekološkim pokretima). Također se naziva fikcija o okolišu i cli-fi (klimatska fikcija), a knjige uključuju "ono što je sada" i "ono što bi moglo biti u budućnosti" tj. procjenu ljudskog utjecaja na prirodu.

"Plodna zemlja, ravni drvoredi, čvrsta debla i zrelo voće. A djeca koja umiru od pelagre moraju umrijeti, jer se od naranče ne može uzeti dobit. I mrtvozornici moraju ispuniti potvrdu - umro od neuhranjenosti - jer hrana mora istrunuti, mora se prisiliti da istrune. Ljudi dolaze s mrežama loviti krumpire u rijeci, a stražari ih zadržavaju; dolaze u zveckavim autima po bačene naranče, ali kerozin je raspršen. I oni mirno stoje i gledaju kako krumpiri plutaju, slušaju kako vrišteće svinje bivaju ubijene u jarku i prekrivene živim vapnom, gledaju kako se planine naranči spuštaju u truležni mulj; i u očima ljudi postoji neuspjeh; a u očima gladnih raste gnjev. U dušama ljudi plodovi gnjeva pune se i otežavaju, otežavaju berbu."

www.goodreads.com/work/quotes/2931549-the-grapes-of-wrath

Plodovi gnjeva, roman iz 1939. o učincima Dust Bowl (jakih oluja s prašinom) na farmerske obitelji u SAD-u, "majka je svih eko-fikcija, knjiga koja bilježi klimatsku katastrofu koju je uzrokovao čovjek prije nego što smo znali kako to nazvati«. www.theguardian.com/books/2020/feb/12/top-10-books-of-eco-fiction (Pogledajte ostatak popisa!)

GENDER JUSTICE & CLIMATE JUSTICE

THE #WORLDWEWANT

www.climatenetwork.org/WorldWeWant

Climate Action Network 1989.

Osnovana u Bonnu, Njemačka, Climate Action Network (klimatska akcijska mreža) - International (CAN) globalna je neprofitna i nevladina mreža od preko 1800 ekoloških organizacija u više od 130 zemalja koje rade na promicanju održivog kolektivnog i individualnog djelovanja za ograničavanje klimatskih promjena izazvanih ljudima i postizanju društvene i rasne pravde.

Njihove trenutačne europske kampanje uključuju: #EnergySuperheroes, Together for 100% Renewable Europe, Renewables Heating Campaign, Anti-Energy Charter Treaty, Europe Beyond Coal, Unify, Coalition for Higher Ambition (<https://caneurope.org/campaigns/>)

I JUST TOOK
A CO₂ TEST
TURNS OUT
I'M 100% DYING

THE KOLLS
are giving
KILL US

I ♥ MY
MOTHER
EARTH

ONLY 1
FUTURE

We Must Rise
Before The Tide
Does

Politika zaštite okoliša

Prema Rječniku ekoloških pojmova (www.gdrc.org/uem/ait-terms.html) Politika zaštite okoliša je “izjava organizacije o njezinim namjerama i načelima u odnosu na njenu ukupnu učinkovitost zaštite okoliša. Politika zaštite okoliša pruža okvir za djelovanje i postavljanje svojih ekoloških ciljeva.”

Na primjer: “Disney je odlučan zadovoljiti tvrtke koje su ga učinile divom koristeći politiku nultih neto direktnih emisija stakleničkih plinova u svim svojim objektima. Osim toga, radi na smanjenju neizravnih emisija stakleničkih plinova putem smanjenja potrošnje električne energije. Disney također provodi politiku nultog otpada, što znači da nema ničega što bi završilo na odlagalištima. Ovaj div zabave također koristi tehnologije koje štede vodu i radi na smanjenju ekološkog otiska svoje proizvodnje i distribucije. Sve to povezano je s politikom tvrtke o postizanju pozitivnog neto okolišnog utjecaja, što je Disney učinilo liderom u odgovornosti prema okolišu.”

www.smartcitiesdive.com/ex/sustainablecitiescollective/9-companies-great-environmental-initiatives/1193165/

EARTHJUSTICE

BECAUSE THE EARTH NEEDS A GOOD LAWYER

Izvor ilustracije: Bernard Landgraf, CC BY-SA 3.0 , Wikimedia Commons

Izvor fotografije i teksta: <https://earthjustice.org/> and <https://scrolller.com/so-happy-otter-3hv3i7h26r>

EarthJustice

Oni su neprofitna organizacija sa sjedištem u San Franciscu "čiji je posao izgradnja bolje budućnosti". Oni "idu na sud kako bi branili planet i njegove ljude" i to rade "besplatno". (<https://earthjustice.org/>) Njihovih 190 odvjetnika radi s više od 500 klijenata. Evo samo jednog primjera slučaja s njihove web stranice:

"Kalifornijske morske vidre — koje su se nekada smatrale izumrlim — sada plivaju slobodno i prema potpunom oporavku. U ime Humane Society i drugih klijenata, branili smo ukidanje nepromišljene "Zone bez vidre", koja je isključila vidre iz dijelova njihova obalnog staništa. Slučaj je otišao sve do Vrhovnog suda SAD-a, koji je dopustio da odluka ostane na snazi odbijajući razmatranje žalbe."

"Ovdje smo jer zemlja treba dobrog odvjetnika."

WELCOME
TO GLASGOW
HOME OF
COP26

COP 26 i Glasgowski klimatski pakt 2021.

COP26 ili 26. konferencija stranaka, tj. sastanak članica, 'Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime' (UNFCCC) održana je u Velikoj Britaniji (svake godine domaćin je druga zemlja, 2022. je to Egipat) u Scottish Event Campus (SEC) u Glasgowu od 31. listopada do 13. studenog 2021.

Uspjesi na COP26:

1. Zeleno financiranje za neto nultu ekonomiju
2. Objavljivanje i transparentnost za privatni sektor
3. Ubrzavanje tempa provedbe Pariškog sporazuma

Nedostaci na COP26:

1. Neispunjavanje cilja od 1,5°C (za što se očekuju ekstremne posljedice)
2. Neosiguravanje 100 milijardi dolara financiranja klimatskih promjena
(www.lawsociety.org.uk/topics/climate-change/reflecting-on-cop26 -koji-su-bili-ključni-ishodi)

**WE Demand
CLIMATE
JUSTICE!**

Client Earth 2008.

Prema www.clientearth.org, ekološka pravda je “pravedno postupanje i smisljena uključenost svih ljudi bez obzira na rasu, boju kože, nacionalno podrijetlo ili prihod, u pogledu razvoja, implementacije i provedbe zakona o okolišu, propisa i politike”. (NRDC, 2019.)

“Poslujući u Londonu, Bruxellesu, Varšavi, Berlinu i Pekingu, Client Earth je vodeća organizacija koja pokreće velike ekološke slučajeve pred sudovima i procesuirala odgovorne. Osnovan 2008. godine s ciljem borbe za pravo na zdrav okoliš, Client Earth okupio je eminentne stručnjake iz sljedećih područja: pristup pravdi, biogorivo, onečišćenje zraka i industrija ugljena.

Na primjer, do sada u 2022. su: “pokrenuli pravni postupak protiv upravnog odbora Shella zbog neupravljanja klimatskim rizikom; pridružili se pravnom postupku protiv tvrtke TotalEnergies zbog obmanjujućeg oglašavanja i zelenašenja; tužili Vladu Ujedinjenog Kraljevstva zbog njene neadekvatne strategije net zero; izazvali Europsku komisiju da preispita ono što smatra „održivim ulaganjem”; pokrenuli pravni postupak protiv Europske komisije zbog potpore 30 katastrofalnih plinskih projekata u Europi; i pridružili su se Fossilvrijju NL u podizanju pravnog postupka protiv nizozemske zrakoplovne tvrtke KLM zbog obmanjujućeg marketinga koji promiče 'održivost' letenja.”

Opća deklaracija o pravima Majke Zemlje 2010.

(Predstavljeno 22. travnja 2010. pred masom od 35 000 ljudi u Cochabambi, u Boliviji)

Članak 1.

1. Majka Zemlja je živo biće.
2. Majka Zemlja je jedinstvena, nedjeljiva, samoregulirajuća zajednica međusobno povezanih bića koja održava, sadrži i razmnožava sva bića.
3. Svako je biće definirano svojim odnosima kao sastavni dio Majke Zemlje.
4. Inherentna prava Majke Zemlje su neotuđiva, jer proizlaze iz istog izvora kao i postojanje.
5. Majka Zemlja i sva bića imaju pravo na sva inherentna prava priznata u ovoj Deklaraciji bez razlike, kao što se ne može napraviti razlika između organskih i anorganskih bića, vrste, podrijetla, upotrebe za ljudska bića ili bilo kojeg drugog statusa.
6. Baš kao što ljudska bića imaju ljudska prava, sva druga bića također imaju prava koja su specifična za njihovu vrstu ili rod i prikladna za njihovu ulogu i funkciju unutar zajednica unutar kojih postoje.
7. Prava svakog bića ograničena su pravima drugih bića i svaki sukob između njihovih prava mora se riješiti na način koji održava integritet, ravnotežu i zdravlje Majke Zemlje

Ovdje se nalazi ostatak Deklaracije: <https://firstworldvote.org/Universal%20Declaration.html>